

ΚΕΦΑΛΑΙΟ18

Η ναυμαχία της Σαλαμίνας

Ο Ξέρξης συνέχισε την πορεία του και έφτασε στην Αθήνα, την οποία όμως είχαν εγκαταλείψει οι κάτοικοί της. Ο ελληνικός στόλος με απόφαση του Θεμιστοκλή έπιασε το στενό της Σαλαμίνας, το οποίο γρήγορα κύκλωσε ο περσικός στόλος. Στη ναυμαχία που έγινε (480 π.Χ.) οι Έλληνες πέτυχαν μια μεγάλη νίκη.

Σχόλιο [T1]: η κατεύθυνση προς τη οποία κινείται κάποιος

Σχόλιο [T2]: φεύγω, απομακρύνομαι από κάπου για να αποφύγω έναν κίνδυνο

Σχόλιο [T3]: το σύνολο των ναυτικών πολεμικών δυνάμεων μιας χώρας· πολεμικός στόλος

Σχόλιο [T4]: στενή διάβαση, στενό πέρασμα

Σχόλιο [T5]: περικυκλώνω, σχηματίζω κλειό γύρω από κάποιον ή από κάτι

Σχόλιο [T6]: μάχη ανάμεσα σε δύο πλοία ή σε δύο στόλους

Ο Ξέρξης, έχοντας χάσει πολλούς στρατιώτες, πέρασε το στενό των Θερμοπυλών και

συνέχισε τον δρόμο προς την Αθήνα. Η πόλη όμως ήταν άδεια. Οι κάτοικοί της την είχαν εγκαταλείψει. Τα γυναικόπαιδα και οι ηλικιωμένοι είχαν μεταφερθεί για μεγαλύτερη ασφάλεια στα γύρω νησιά, ενώ οι άντρες είχαν μπει στα καράβια έτοιμοι για νέα σύγκρουση.

Σχόλιο [T7]: οι γυναίκες και τα παιδιά ως άμαχοι, σε κατάσταση πολέμου ή έκτακτης ανάγκης.

Σχόλιο [T8]: κατάσταση που χαρακτηρίζεται από την απουσία κινδύνου· η αίσθηση που έχει κάποιος ότι είναι προφυλαγμένος από κάθε κίνδυνο-σιγουριά

Σχόλιο [T9]: συμπλοκή εχθρικών στρατιωτικών δυνάμεων

Στο μεταξύ οι Πελοποννήσιοι ύψωσαν τείχος στον Ισθμό, για να εμποδίσουν τους Πέρσες να μπουκ στην Πελοπόννησο. Εκεί διαφώνησαν οι αρχηγοί του στόλου.

Σχόλιο [T10]: ψηλός και ισχυρός τοίχος από μεγάλες πέτρες, που έχτιζαν γύρω από τις αρχαίες και μεσαιωνικές πόλεις αλλά και γύρω από εκτεταμένες περιοχές για προστασία από τους εχθρούς;

Σχόλιο [T11]: έχω διαφορετική γνώμη, άποψη από αυτή που υποστηρίζει κάποιος ή κάποιος άλλοι.

Ο Σπαρτιάτης Ευρυβιάδης πίστευε πως ήταν καλύτερο ο ελληνικός στόλος να εμποδίσει τους Πέρσες να κάνουν απόβαση στην Πελοπόννησο. Αντίθετα ο Αθηναίος

Σχόλιο [T12]: στρατιωτική επιχείρηση για την κατάληψη των παραλίων μιας περιοχής, που διενεργείται με την αποβίβαση στην ξηρά στρατιωτικών τμημάτων από πλοία

Θεμιστοκλής υποστήριζε ότι η απόκρουση του περσικού στόλου έπρεπε να γίνει στο στενό της Σαλαμίνας. Στον μικρό αυτό χώρο οι Πέρσες δε θα μπορούσαν να παρατάξουν όλο τον στόλο τους. Τα ελληνικά, εξάλλου, πλοία (τριήρεις), θα μπορούσαν να κινηθούν πιο εύκολα. Έτσι και έγινε. Οι Σπαρτιάτες υποχώρησαν και δέχτηκαν τη γνώμη του Θεμιστοκλή.

Σχόλιο [T13]: η επιτυχής αντιμετώπιση, το σταμάτημα μιας επίθεσης

Σχόλιο [T14]: τοποθετώ κυρίως πρόσωπα ή και πράγματα το ένα δίπλα στο άλλο, σε κανονικό σχηματισμό

οι τριήρεις:

τα πολεμικά πλοία των αρχαίων Ελλήνων με τρεις σειρές κουπιών.



1. Αθηναϊκή τριήρης σε αναπαράσταση (Πειραιάς, Ναυτικό Μουσείο)

Οι αρχηγοί των Περσών, μόλις είδαν τον ελληνικό στόλο να συγκεντρώνεται στη Σαλαμίνα, έδωσαν εντολή να κυκλωθεί. Ο βασιλιάς Ξέρξης, βέβαιος για τη νίκη, ανέβηκε σε μια πλαγιά του βουνού Αιγάλεω για να παρακολουθήσει τη ναυμαχία (480 π.Χ.).

το Αιγάλεω:
βουνό της
Αττικής.

Μόλις δόθηκε το σύνθημα της επίθεσης, τα ελληνικά πλοία έπλευσαν με δύναμη προς τα περσικά. Τα πρώτα περσικά πλοία δεν άντεξαν την επίθεση και υποχώρησαν. Το ίδιο έκαναν και τα άλλα, καθώς δεν μπορούσαν να κινηθούν εύκολα στο στενό. Η ναυμαχία κράτησε ως τ' απόγευμα. Οι Πέρσες έφυγαν, ενώ η γύρω θάλασσα είχε γεμίσει από συντρίμια.

Σχόλιο [T15]: καθένα από τα κομμάτια στα οποία έχει σπάσει ένα αντικείμενο

Οι Έλληνες έδωσαν τη μάχη σε χώρο που ήξεραν και πολεμώντας γενναία νίκησαν. Αγωνίστηκαν ενωμένοι και κατάφεραν να σώσουν την πατρίδα τους.

παράθεμα 1 Το τέχνασμα του Θεμιστοκλή

Ο Θεμιστοκλής τότε δεν μπορούσε να πείσει τους Αθηναίους με τη λογική, γι' αυτό χρησιμοποίησε ένα τέχνασμα. Παρουσίασε λοιπόν στους συμπολίτες του θεϊκά σημάδια και χρησμούς. Ως θεϊκό σημάδι θεώρησε το περιστατικό με το φίδι, που βρισκόταν στον ναό της Αθηνάς στο Ερέχθειο. Αυτό εξαφανίστηκε εκείνες τις μέρες από τον ναό και οι ιερείς έβρισκαν άθικτες τις τροφές που του πρόσφεραν καθημερινά. Ο Θεμιστοκλής εξήγησε ως εξής αυτό το παράξενο γεγονός: είπε πως τάχα η θεά εγκατέλειψε την πόλη τους και τους έδειχνε τον δρόμο για τη θάλασσα. Και τον χρησμό επίσης εξήγησε λέγοντας ότι το «ξύλινο τείχος» δε σήμαινε τίποτε άλλο παρά τα πλοία. Στο τέλος επικράτησε η γνώμη του. Έπεισε μάλιστα τους Αθηναίους να μπουνέ στα καράβια και να φροντίσει ο καθένας να τακτοποιήσει τα γυναικόπαιδα και τους δούλους όπως μπορούσε. Όταν πήραν επίσημη απόφαση, οι πιο πολλοί Αθηναίοι μετέφεραν τους γονείς τους, τις γυναίκες και τα παιδιά τους στην Τροιζήνα. Οι Τροιζήνιοι τους υποδέχτηκαν φιλόξενα. Στα παιδιά των Αθηναίων επέτρεψαν να κόβουν φρούτα από παντού. Επίσης αποφάσισαν να πληρώνουν μισθούς σε δασκάλους για την εκπαίδευσή τους.

Πλούταρχος, Θεμιστοκλής, 10 (διασκευή)



2. Νόμισμα της Αθηνάς Νίκης. Πάνω στο κράνος υπάρχει κλαδί ελιάς, σύμβολο νίκης. (Βερολίνο, Αρχ. Μουσείο)

παράθεμα 2 Σκηνές από τη ναυμαχία



3. Σύγχρονο ελληνικό νόμισμα (1990) που απεικονίζει μια τριηφή.

Στη ναυμαχία σκοτώθηκαν πολλοί από τους Πέρσες και τους συμμάχους τους και λίγοι από τους Έλληνες, γιατί αυτοί γνώριζαν κολύμπι. Έτσι, όταν τα καράβια βούλιαζαν και γλίτωναν, κολυμπούσαν κι έβγαιναν στη Σαλαμίνα. Οι πιο πολλοί από τους βαρβάρους πνίγηκαν, γιατί δεν ήξεραν κολύμπι. Όταν τα καράβια τους άρχισαν να υποχωρούν, τα πιο πολλά βούλιαξαν. Μάλιστα έφταιγε το γεγονός πως εκείνα που βρίσκονταν πιο πίσω, στην προπάθειά τους να περάσουν μπροστά, για να δείξουν στον βασιλιά ότι πολεμούσαν, έπεφταν πάνω στα δικά τους που υποχωρούσαν. Ο Ξέρξης ήταν πολύ λυπημένος και τα έβαζε με όλους. Καθισμένος στον θρόνο του στο βουνό Αιγάλεω έβλεπε απέναντί του τη Σαλαμίνα και παρακολουθούσε τη ναυμαχία. Αν κάποιος από τους δικούς του πολεμούσε γενναία, ρωτούσε να μάθει ποιος ήταν... Οι Αθηναίοι μέσα στον πανικό βύθιζαν όσα πλοία μπορούσαν. Όταν κάποια ξέφευγαν από τους Αθηναίους, έπεφταν στους Αιγινήτες.

Ηρόδοτος, Ιστορία, Η', 89-92 (διασκευή)

παράθεμα 3 Ο φιλόδοξος Θεμιστοκλής

Λένε μάλιστα πως ο Θεμιστοκλής ήθελε πολύ να αποκτήσει μεγάλη δόξα. Όταν έγινε η μάχη στον Μαραθώνα με τους βαρβάρους, όλοι μιλούσαν για τον μεγάλο στρατηγό Μιλτιάδη. Ο Θεμιστοκλής τότε ήταν νέος και λαχταρούσε τα σπουδαία κατορθώματα. Γι' αυτό ζήτηψε και ήταν πολύ σκεπτικός. Τις νύχτες έμενε άπνους και δεν πήγαινε πια στα συνηθισμένα συμπόσια. Οι γνωστοί του παραξελεύτηκαν από αυτή την απότομη αλλαγή της ζωής του και, όταν τον ρωτούσαν, εκείνος απαντούσε: «Δε μ' αφήνει να κοιμηθώ η δόξα του Μιλτιάδη».

Πλούταρχος, Θεμιστοκλής, 3 (διασκευή)



4. Αντίγραφο προτομής του Θεμιστοκλή (Μουσείο Ωστίας)



1. Γιατί ο Θεμιστοκλής ήθελε να συγκρουστούν οι δυο στόλοι στο στενό της Σαλαμίνας;
2. Πώς νομίζεις ότι αισθάνονταν οι Έλληνες μετά τη νίκη τους;

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 18: Η ναυμαχία της Σαλαμίνας



1. Η ακροστιχίδα του Αθηναίου στρατηγού.

Θ Ε Ρ Μ Ο Η Υ Λ Ε Σ

Οι Έλληνες ηττήθηκαν στις

Ε Υ Ρ Υ Β Ι Α Δ Η Σ

Ο δεύτερος Έλληνας στρατηγός.

Μ Α Χ Η

Οι Έλληνες έδωσαν τη σε χώρο που ήξεραν καλά.

Ι Σ Θ Μ Ο

Εκεί ύψωσαν τείχος οι Πελοποννήσιοι.

Σ Π Α Ρ Τ Ι Α Τ Η Σ

Ο Ευρυβιάδης ήταν

Τ Ρ Ι Η Ρ Ε Ι Σ

Ο ελληνικός στόλος είχε

Ο Ξ Ε Ρ Ξ Η Σ

Ο Πέρσης βασιλιάς (με άρθρο).

Κ Α Ρ Α Β Ι Α

Λέγονται αλλιώς τα πλοία.

Δ Δ Θ Ο Σ

Θα ήταν να αντιμετωπίσουν οι Έλληνες τους Πέρσες

Η Ν Α Υ Μ Α Χ Ι Α

στην ανοιχτή θάλασσα.

Η Ν Α Υ Μ Α Χ Ι Α

Η σύγκρουση των δύο στόλων ονομάζεται

Σ Α Λ Α Μ Ι Ν Α Σ

(με άρθρο)

Σ Α Λ Α Μ Ι Ν Α Σ

Οι Έλληνες πολέμησαν στο στενό της

2. Στην αρχαία Ελλάδα χρησιμοποιούσαν τη λέξη «η ναυς» για τα πολεμικά πλοία. Σήμερα χρησιμοποιούμε πολλές λέξεις που ανήκουν στην ίδια οικογένεια (απλές και σύνθετες), όπως ναυμαχία. Μπορείς να σκεφτείς και να σημειώσεις και άλλες λέξεις; **ναυάγιο, ναυαγός, ναυαγοσώστης, ναυαγοσωστικός, ναυαγώ, ναύαρχος, ναύλα, ναυλώνω, ναυμαχία, ναυπηγείο, ναυπηγός, ναύσταθμος, ναύτης, ναυτικός, ναυτικό, ναυτιλία, ναυτία, ναυτόπουλο,**

3. α) Να σημειώσεις στον χάρτη της Ελλάδας το χωριό ή την πόλη όπου κατοικείς.
 β) Να βρεις και να σημειώσεις τη Σαλαμίνα.
 γ) Πού βρίσκεται η Σαλαμίνα σε σχέση με το χωριό ή την πόλη σου; (βόρεια, νότια, ανατολικά, δυτικά)

Η Σαλαμίνα βρίσκεται νότια από τη Σταυρούπολη.

.....

